

2021-04-29

m.remissvar@regeringskansliet.se

m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

agnetha.alriksson@regeringskansliet.se

SOU 2020:73 Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen

Högsby kommuns yttrande över Skogsutredningen (SOU 2020:73)

Sammanfattning

Utredningen "Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen" SOU 2020:73 (i yttrandet kallad "Skogsutredningen") presenterades 30 november 2020 efter att förslaget utretts sedan juli 2019.

Skogsutredningen tillsattes för att stärka den privata äganderätten och tillväxten inom den svenska bioekonomin. Även nya flexibla former för att tillvarata naturvärden i skogen och ersättning till skogsägare som undantar delar av sin mark från skogsbruk skulle utredas. Liksom hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi.

Skogsutredningen föreslår också att fyra av Sveaskogs ekoparker skall göras om till nationalparker. Den bakomliggande anledningen till förslaget är främst att man inom utredningen kommit fram till att nationalparkernas roll som motor i den lokala och regionala utvecklingen av i första hand friluftsliv och naturturism är mycket stor.

Synpunkter och ställningstaganden

Skogsbruket och skogsindustrin är oerhört viktiga delar av näringslivet i Högsby kommun. Dessa näringar står för en stor del av sysselsättningen och är avgörande för utvecklingen i Högsby kommun. De är också en viktig del av kommunens utveckling mot hållbarhet och fossilfri energiförsörjning. Inom kommunens gränser förädlas skogsråvara till timmer, pellets, logs, flis, fjärrvärme och vedhantering. Fjärrvärmens baserat på flis värmer delar av Högsby samhälle och kommunala lokaler. Transportnäringen och skogsentreprenörer utgör en viktig del av näringslivet inom kommunen. Skogen och skogsråvaran är oerhört viktiga för Högsby kommun.

Vi behöver en skogspolitik som bygger på en hållbar balans mellan produktion och biologisk mångfald. Skogen ska kunna ge hög och värdefull virkesproduktion samtidigt som dess miljövärden bevaras och utvecklas. Skogen är en av Sveriges största tillgångar för att utveckla en långsiktigt hållbar miljö och en tillväxtbaserad ekonomisk utveckling. Skogen står för en

mycket stor del av Sveriges exportinkomster och nya produkter framställda av skog presenteras hela tiden. Dessa produkter, av förnyelsebart trä, ersätter ofta produkter av fossila material, såsom t.ex. olika petroleumprodukter. Även den produktiva skogen innehåller stora miljö- och rekreationsvärden samt bidrar genom sina produkter till avsevärd miljönytta. EU har sett negativt på fliseldning men frågan har blivit aktuell och en ändrad syn på detta är under behandling. Detta ser vi som positivt.

För att kombinera brukande och naturskydd i skogen så måste skogsägarna vara aktiva och känna sig delaktiga i alla beslut som gäller deras skog. De flesta skogsägare inom familjeskogsbruket är långsiktiga och starkt känslomässigt engagerade i sin skog. De vill bruka och sköta sin skog och sin skogsmark på bästa möjliga sätt. Med aktiva och engagerade skogsägare kan vi uppnå balansen i skogen enklare och säkrare än genom statlig detaljreglering och bestraffning av skogsägare. Här vill vi särskilt påpeka att om det skulle bli aktuellt med nationalpark ser vi att Sveaskog inte ska kompenseras med möjligheten att köpa in ny privat mark.

Frivillighet i avsättningar samt tveksamheter i internationella åtaganden

Trots att utredningen framhåller frivillighet så förs det samtidigt fram en stor del undantag. Utredningen har dragit slutsatsen att det måste skapas stora mängder formellt skyddade skogsområden för att uppfylla internationella åtaganden (nationalparker, naturreservat, Natura 2000-områden, skogliga biotopskyddsområden och naturvårdsavtal), vilket i sin tur medför förslagen om undantag från frivillighet. Denna slutsats har man dragit utifrån Naturvårdsverkets beräkningssätt av skyddad natur. Sveriges sätt att beräkna andelen skyddad natur skiljer sig från många andra länder som t.ex. räknar in frivilliga avsättningar och andra skyddsformer. Trots att mer än en fjärdedel av all skog är undantagen från produktionen i Sverige föreslår utredaren att ännu mer skog ska skyddas. Vi ser att jämförelser mellan länderna är missvisande. Vilket i sin tur ger ett felaktigt underlag för politiska beslut tex att utredaren pekar på att ytterligare två miljoner hektar produktiv skogsmark kan behöva skyddas för att leva upp till internationella åtaganden.

Alla jämförelser och all måluppfyllnad måste beräknas utifrån fastställda och gemensamma beräkningsmodeller. Felaktiga beräkningsgrunder riskerar att leda till att ytterligare arealer undantas från aktivt skogsbruk. Vilket kan få stora följder för ekonomi, jobb och omställningen till en hållbar bioekonomi. Sveriges sätt att beräkna skyddad natur måste utredas och samordnas med övriga länder. Detta måste göras innan många av skogsutredningens synpunkter kan diskuteras.

Ett viktigt ändringsförslag till utredningen är att frivillighet skall råda vid all avsättning till statligt skyddade områden. Det förslaget finns med i utredningen men först ska mer än 600 000 hektar skog kunna skyddas oavsett skogsägarens medgivande. Det innebär att i praktiken blir det inte någon frivillighet. Det vänder sig Högsby kommun starkt emot.

Kunskapskrav i skogsvårdslagen

Utredningens förslag avseende det så kallade "kunskapskravet" innebär att myndigheternas utredningsansvar skjuts över på den enskilde skogsägaren. Utredningen föreslår att skogsägare i samband med avverkningsanmälan ska redovisa vilka naturvärden som finns i berört område och vilken hänsyn som ska tas till detta.

Vi hyser farhågor om att detta kan skapa en väldigt besvärlig situation för den enskilde skogsägaren. Systemet kan bli dyrt och krångligt för skogsägaren och i värsta fall medverka till att skogsägare avstår från att avverka mogen skog eftersom det blir besvärligt.

Nyckelbiotopsinventeringar

Vi delar utredningens bedömning att nyckelbiotopsinventeringen är oförenlig med skogsvårdslagen och att den därför bör upphöra. Dessa inventeringar har skapat mycket oro bland skogsägarna och misstro mot myndigheter. En framgångsrik skogsförvaltning måste bygga på förtroende och samverkan. Staten har trots att den pekat ut nyckelbiotoperna inte garanterat ersättning till markägaren som hindrats från att bruka sin mark. Samtidigt har certifierade virkesköpare åtagit sig att inte köpa skog från nyckelbiotoper. Detta har lett till en situation där markägaren ibland sett höga naturvärden som en risk och känt sig tvingade att avverka skogen innan staten klassar den som nyckelbiotop.

Flera av utredningen föreslagna "regellättnader" har aldrig efterfrågats av skogsbruket i Högsby kommun. Det gäller exempelvis översyn av lägsta slutavverkningsålder och undantag från avverkningsanmälan på planterad åkermark.

Formellt skydd av skog ska i huvudsak ske frivilligt

Utredningen föreslår att en ny metod vid formellt skydd av skog ska införas: frivilligt formellt skydd. Markägaren kan på eget initiativ erbjuda ett område för frivilligt formellt skydd. Skyddet genomförs bara om markägarna och myndigheten kommer överens. Detta skiljer sig exempelvis från ett naturreservat, där myndigheten kan ta initiativ till och bilda reservatet även om markägare inte vill det. Genom att överfara beslutanderätten om formellt till markägaren bedöms konflikten i skogen kunna minska och markägarnas intresse för att bevara och utveckla naturvärden öka.

Ersättning för skydd av skog ska vara skattefri

Utredningen föreslår att ersättningen för skydd av skog ska vara skattefri. Idag ersätts markägare vid intrång eller försäljning av mark med 125 procent av markvärdet, efter skatt kan dock bli mindre än förväntat för många markägare. Utredaren föreslår därför att ersättningen ska vara skattefri i stället för att räknas upp vilket vi ställer oss bakom.

HÖGSBY
K O M M U N

Bilda nationalpark av Ekopark

Skogsutredningens förslag att fyra av Sveaskogs ekoparker skall göras om till nationalparker berör till stor del Högsby kommun och kommer därför att kommenteras lite djupare.

Ekoparken i Hornsö ligger till stora delar i Högsby kommun och en eventuell nationalpark har därför stor påverkan. Högsby kommun är av uppfattningen att frågan om Nationalparker bör hanteras i annat forum än i skogsutredningen. Den bästa vägen bör vara en förstudie av ett eventuellt bildande av nationalpark med stort inflytande av invånarna.

Högsby kommun är som ovan beskrivits en skogskommun men vi är också en stark friluftskommun. Föreningslivet är väl utbyggt i kommunen. Vi anser att friluftslivet är viktigt för folkhälsan och människors välbefinnande samt att naturturism sannolikt kommer att få en ökande betydelse för kommunen. Naturturismen måste utvecklas i samverkan med markägare och entreprenörer. Skogsbruk och friluftsliv ska inte stå i motsats till varandra.

Hornsö är en ekopark sprungen ur en statlig kronopark där skogen brukats sedan järnframställningens början. Här har skog och mark präglats av människans hand. Ekoparkerna tillkom för att skapa goda förutsättningar för djur och växter. Av de 9 000 hektar som utgör Hornsö ekopark används idag 74 procent som produktionsskog med generell hänsyn, resten är reservat, tall- och lövskogar med höga naturvärden. Målet är drygt 50 procent av produktionsskogen ska ha förstärkt hänsyn. Sedan ekoparken invigdes har naturvårdsåtgärder utförts på hundratals hektar för att bevara och stärka den biologiska mångfalden i Hornsö. Vi förutsätter att hänsyn tas till insektsproblematiken.

Skogens dynamik kräver skötsel för att upprätthålla trädslagsblandning och mångfald. Det är inte för inte Hornsö håller en hög artrikedom, 700 kända arter av vedlevande skalbaggar. Det om något verifierar att Sveaskog lyckats med sitt naturvårdsarbete. Dialog och samverkan skapar förtroende.

I utredningen talas om att även enskilda marker kan beröras för att få bra struktur på Hornsö nationalpark eller få begränsningar i jakt och annan markanvändning. Det vänder sig Högsby kommun mot. Vid ett eventuellt bildande av nationalpark i Hornsö så är Högsby kommun av uppfattningen att det endast ska ske på statlig mark och i övrigt endast på frivillig bas.

Skogsutredningen menar att bildande av en nationalpark ofta ger positiva effekter för omgivande infrastruktur i form av utbyggda kommunikationer, utbyggda och kompletterade fibernät och mobiltelefonnät, bättre försörjning i form av boendemöjligheter för besökare och matvarubutiker med mera. Högsby kommun kan dela den uppfattningen men en fortsatt utveckling av Hornsö Ekopark kan också få de effekterna, som i sin tur bidrar till en positiv landsbygdsutveckling, nya arbetstillfällen och ökad inflyttning. För att kunna jämföra alternativen bör en förstudie göras. En förstudie kommer att besvara många frågor som finns tex. vilken storlek parkens yta ska ha och vilket område. Det är av största vikt att en förstudie görs.

Vi delar synen att utveckla naturturismen men det måste gå hand i hand med att entreprenörer stiger fram och vill satsa. Det görs när det finns bred samverkan i bygden mellan markägare, företag inom turism och andra aktörer.

Högsby kommun anser det vara mycket viktigt att man i en process som föregår ett eventuellt bildande av nationalparken tidigt samråder med kringboende, Alsteråns vattenråd och föreningar inom området och att man här tar tillvara de frågor som direkt eller indirekt berör människor som bor och verkar där. Under de diskussioner och samtal som hittills förts i Högsby, Nybro och Mönsterås kommuner har det framkommit bland annat vikten av att delvis fortsatt kunna jaga och fiska inom området (något som dessutom skulle kunna gynna besöksnäringen). Förvaltningen av skogarna i nationalparken får inte heller ske på ett sådant sätt att det riskerar att påverka omgivande skogsmark negativt.

Högsby kommun tar därför i dagsläget inte ställning för eller emot bildandet av en nationalpark i Hornsö och anser att denna fråga inte skall hanteras av skogsutredningen utan genom en förstudie med lokalt och regionalt initiativ. Dialog och samverkan skapar förtroende och bidrar till landsbygdsutveckling.

HÖGSBY KOMMUN

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Stihna Johansson Evertsson", is written over a horizontal dotted line.

Stihna Johansson Evertsson
kommunstyrelsens ordförande